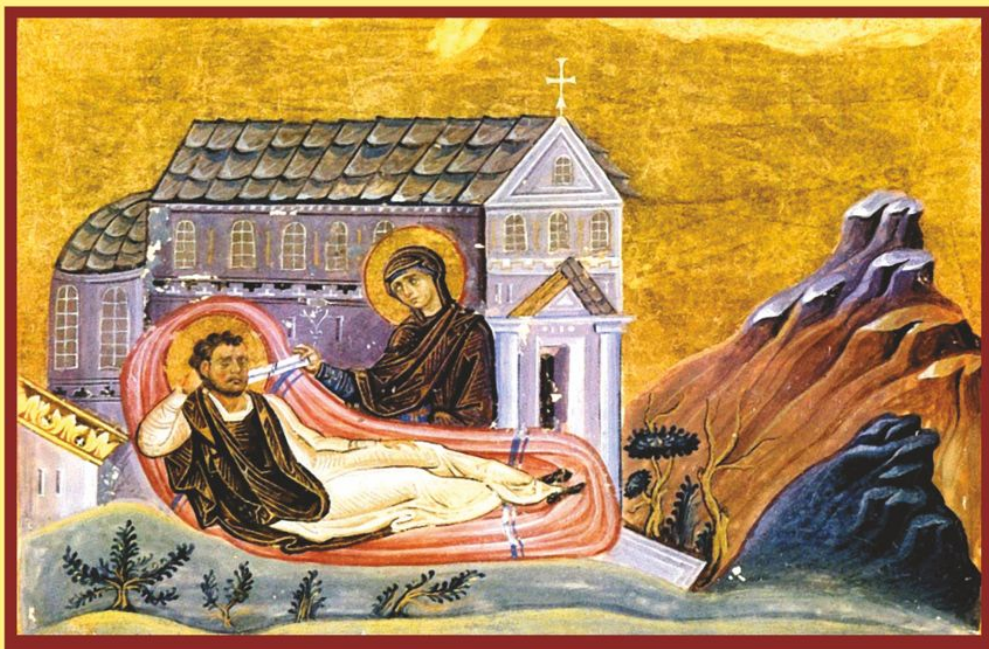

Pr. prof. dr. Viorel Sava
(coordonator)

DE LA TEOLOGIA ROSTITĂ
LA CÂNTUL TEOLOGIC:
MISIUNEA DOXOLOGICĂ
A CERCETĂRII TEOLOGICE, ASTĂZI

editura
doxologia

Coordonator: Pr. Prof. Univ. Dr. Viorel SAVA

**DE LA TEOLOGIA ROSTITĂ LA CÂNTUL TEOLOGIC:
MISIUNEA DOXOLOGICĂ A CERCETĂRII TEOLOGICE,
ASTĂZI**

**FROM DISCOURSIVE THEOLOGY TO THEOLOGICAL
HYMNS: THE DOXOLOGICAL MISSION OF CURRENT
THEOLOGICAL RESEARCH**

O parte din lucrările prezentului volum au fost prezentate în cadrul Simpozionului Internațional „Studia Theologica Doctoralia”, ediția a XV-a, organizat de Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din cadrul Universității „Alexandru Ion Cuza” din Iași, în parteneriat cu Facultatea de Teologie Catolică a Universității din Graz, Austria, cu Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Ioan Damaschin” a Universității Balamand, Liban, și cu Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Aristotel”, Tesalonic, Grecia, sub patronajul și binecuvântarea Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 8-9 mai 2023.

Colectiv de redacție:

PS Dr. Nichifor BOTOȘĂNEANUL
Pr. Prof. Dr. Ioan-Cristinel TEȘU
Pr. Prof. Dr. Petre SEMEN
Prof. Dr. Pablo ARGÁRATE
Arhim. Prof. Dr. Jack KHALIL
Pr. Prof. Dr. Georgi PORPHYRIOS
Prof. Dr. Miltiadis VANTSOS
Pr. Lect. Dr. Cristian-Alexandru BARNEA
Conf. Univ. Dr. Cristian PETCU
Pr. Prof. Dr. Marian VÎLCIU
Arhim. Dr. Benedict SAUCIUC
Col. (r) Dr. Emil-Teofil BĂLTEANU
Pr. Asist. Dr. Gabriel PIȘTEA
Pr. Dr. Daniel DUCA
Dr. Bogdan Vlăduț BRÎNZĂ
Protos. Drd. Gherasim SOCA
Drd. Mădălin-Gheorghită CEOBANU

Tehnoredactare: Valentin Grosu

Coperta 1: Viziunea Sfântului Cuvios Roman Melodul;

Menologhionul Împăratului Vasile al II-lea (958 -1025)

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține integral autorilor.

© Editura Doxologia, 2023

ISBN 978-630-301-089-2

© Institut für Ökumenische Theologie, Ostkirchliche Orthodoxie und Patrologie, Universität Graz, 2023

ISBN 978-3-9504741-4-5

Coordonator: Pr. Prof. Univ. Dr. Viorel SAVA

**DE LA TEOLOGIA ROSTITĂ LA CÂNTUL TEOLOGIC:
MISIUNEA DOXOLOGICĂ A CERCETĂRII TEOLOGICE,
ASTĂZI**

**FROM DISCOURSIVE THEOLOGY TO THEOLOGICAL
HYMNS: THE DOXOLOGICAL MISSION OF CURRENT
THEOLOGICAL RESEARCH**

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Editura
DOXOLOGIA
Iași

Institut für Ökumenische Theologie,
Ostkirchliche Orthodoxie und Patrologie,
Universität Graz

2023

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**De la teologia rostită la cântul teologic: misiunea
doxologică a cercetării teologice, astăzi = From
discursive theology to theological hymns: the
doxological mission of current theological research /**
coord.: pr. prof. univ. dr. Viorel Sava. - Iași: Doxologia;
Graz: Institut für Ökumenische Theologie, Ostkirchliche
Orthodoxie und Patrologie, 2023
Conține bibliografie

ISBN 978-630-301-089-2

ISBN 978-3-9504741-4-5

I. Sava, Viorel (coord.)

CUPRINS

Cuvânt înainte	9
-----------------------------	----------

TEOLOGIE BIBLICĂ TEXTUL REVELAT ȘI CONTEXTUALIZAREA ÎNȚELESURILOR LUI

Daniel AYUCH

The Hymn of Elder Simeon in Luke 2: 29-32. Its Narrative Context and Theology	11
--	----

Nicolae-Ioan BOBOIA

„Fericirile” în varianta lucanică. O perspectivă exegetică și teologică (Lc. 6, 20-23)	24
---	----

Teodor-Cristian ȘTEFAN

Misiunea Bisericii în lumina Epistolei către Filipeni 1, 1-2, 18	40
--	----

TEOLOGIE SISTEMATICĂ CREDINȚA VIE ȘI LUCRĂTOARE

Miltiadis VANTSOS

Patristic views on the relationship between man and animals	59
---	----

Dan SANDU

„Teologhisiri” la un mileniu distanță. Sfântul Simeon și „noii teologi”	70
--	----

Ioannis LADAS

Inter-Christian Relations at the beginning of the 20 th century: The Contribution of the Ecumenical Patriarchate to the Development of Relations among Christian Churches	90
--	----

Ilche MICEVSKI-IGNAT

Porunca iubirii aproapelui și rolul ei fundamental în mântuirea creștinului, reflectată în opera Sf. Iustin cel Nou de la Celie și a părintelui Dumitru Stăniloae	109
---	-----

Maria-Camelia ANGHELUȘ

Integrarea cântării religioase ca ipostaziere a misiunii educaționale a Bisericii	120
--	-----

Ciprian Răzvan APOSTOL

Viziunea pluralistă a sensului vieții sau viața fără nici un sens. Câteva considerații teologice pe marginea unor reflecții filosofice	130
---	-----

Alexandru BACIU	
Unitarianism și Trinitate în penticostalismul global. O analiză teologică ortodoxă	143
Emanuel BUTA	
The influence of the family environment on the development of the unborn child	155
Vlăduț E. CÂRLAN	
Caracterul edificator al anxietății existențiale la Søren Kierkegaard. Interferențe cu teologia ortodoxă	168
Constantin Cătălin CÂRLOANȚĂ	
Asistența religioasă specifică unor Capelanate militare din Orient (India, Sri Lanka, Coreea de Sud și Israel)	179
Marius Ionuț HABA	
Părintele duhovnicesc – un adevărat medic de suflete	192
Rareș Daniel ILIE	
Aspecte teologico-morale ale conceptului de „utopie”	206
Iustinian Florentin JIPA	
Implicații științifice și teologice ale muzicii și cântării sacre pentru viața creștină	219
Mihai Liviu MARICI	
Mișcarea religioasă Oastea Domnului – perspective la centenar (1923-2023)	233
Bogdan MAXIM	
Lumea textului și a limbajului religios în viziunea filosofului Paul Ricoeur	250
Ioan PUIU	
Simion Mehedinți – pedagog creștin	260
Iulian-Constantin VRABIE	
Aspecte ale dezvoltării personale la Ken Wilber. O evaluare teologico-misionară	274
Marlena ZERVA	
A parallel reading of the Christian perception of love and the ethics of utility. Similarities and Differences	284

TEOLOGIE ISTORICĂ OAMENI CARE AU FOST ȘI FĂPTUIRILE LOR

Lucian CORDUNEANU	
Arhiereul Gurie Grosu și reforma calendaristică în Basarabia	291
Viorel-Ioan COZMEI	
Considerații privind Fondul Bisericesc în perioada Mitropolitului Visarion Puiu.....	302
Vasile-Lucian V. GOLDAN	
Problema școlilor de cântareți bisericești din Mitropolia Moldovei și Sucevei la sfârșitul secolului al XIX-lea și debutul secolului al XX-lea .	311
Lucian Mihail MOISEI	
Cuviosul Antipa de la Calapodești (1816-1882), 3 ani de viață în Mănăstirea „Tuturor Sfinților Români și ai Athonului” Bucium, Iași	319
Dănuț NOVAC	
Unificarea învățământului teologic-seminarial din Principatele Române, prin Legea Instrucțiunii Publice.....	328

TEOLOGIE PRACTICĂ SLUJIRE LITURGICĂ ȘI ÎNDRUMARE PASTORALĂ

Viorel SAVA	
Personajul colectiv, model de pocăință pentru comunitatea pastorală contemporană – reflectare iconografică triodală	343
Gabriel PIȘTEA	
Părintele Profesor Dr. Viorel Sava, la aniversarea a 60 de ani de la naștere	354
Gheorghiță-Mădălin CEOBANU	
Părintele Profesor Doctor Viorel Sava, la aniversarea a 60 de ani de la naștere – activitatea științifică.....	370
Meletios KOURAKLIS	
Peace as a liturgical petition in St. John Chrysostom's exegetical homilies.....	410
Cristian Vasile PETCU	
Perspective ale isihasmului creștin răsăritean în spațiul spiritual contemporan.....	420
Lucian Vasile PETROAIA	
De „Mistique Ordonnances” du Prêtre (II): Les „Prières du Lucernaire” des Vêpres et leurs significations théologiques, liturgiques et spirituelles.....	433
Ammar AWAD	
A doua anafora antiohiană a celor Doisprezece Apostoli – o traducere în română.....	447

Ammar AWAD	
Liturghiile siro-iacobite – prezentare și surse	455
Dănuț BĂCĂUANU	
Efervescenta imnografic-literară generată de Sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului în perioada dintre secolele al VI-lea și al VII-lea reflectată în cărțile de slujbă ortodoxe	466
Gheorghiță-Mădălin CEOBANU	
Elemente mariologice de spiritualitate liturgică în scrierile autorilor creștini timpurii	482
Stelian GHEORGHIASA	
Învățătura creștină despre Sfânta Cruce în creația imnografică a Sfântului Teodor Studitul (759-826)	496
Petru-Ionuț IRIMIA	
Preoții și Preoția din perspectiva Mitropolitului profesor Irineu Mihălcescu.....	509
Andrei IRINA	
Sfânta Liturghie – cânt teologic și școală a rugăciunii	523
Gherasim SOCA	
The Doxological and Eucharistic Theology of Paschal Hymnography and Mystagogy.....	534
Iuliana TIMOFTI	
Imnografii Întâmpinării – analiză istorică și hermeneutică teologico-liturgică. Studiu de caz: imnografia zilei de 2 februarie	553
Hrisant (Antonios) TSACHAKIS	
Sfântul Paisie Velickovski, trăirea și lucrarea duhovnicească în obștea Schitului Sfântul Ilie din Muntele Atos	569

Cuvânt înainte

În ziua de 8 mai 2023, ziua pomenirii Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan și a Sfântului Cuvios Arsenie cel Mare, în atmosfera luminoasă a perioadei pascale, ocrotiți de rugăciunile Sfintei Cuvioase Parascheva și ale Sfântului Ierarh Iosif cel Milostiv, ocrotitorii Catedralei Mitropolitane și ai Moldovei, sub binecuvântarea arhipăstorului nostru, Înaltpreasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, întâmpinând, cu drag, pe oaspeții noștri veniți de aproape și de departe, s-au deschis lucrările ediției a XV-a a Simpozionului Internațional „Studia Theologica Doctoralia” care a adunat, în duh de rugăciune și de gândire teologică în comuniune, participanți și reprezentanți ai universităților organizatoare a evenimentului, profesori și studenți doctorali ai Universității Graz, din Graz, Austria, ai Universității „Aristotel” din Tesalonic, Grecia și ai Universității „Balamand” din Tripoli, Liban, doctoranzi și doctori în teologie din Grecia, Germania și Macedonia de Nord, din majoritatea Școlilor Doctorale de Teologie din România și din alte Școli Doctorale din zona științelor socio-umane.

Simpozionul din anul acesta a fost dedicat *Anului omagial al pastorației persoanelor vârstnice* și *Anului comemorativ al inmografilor și cântăreților bisericești (psalți)*, în Patriarhia Română, iar comunicările științifice au gravitat în jurul temei *De la teologia rostită la cântul teologic: misiunea doxologică a cercetării teologice, astăzi*.

Ideea care a stat la baza alegerii temei vine din credința noastră că adevărata teologie, exprimată în scris, verbal sau prin cântarea liturgică, este mântuitoare pentru noi atunci când ea îl laudă pe Dumnezeu, Cel minunat întru sfinții Săi, exprimându-ne recunoștința în duh euharistic. Un astfel de discurs teologic și o astfel de cântare liturgică poartă în ele, adânc dăltuită în cuvânt și melodie, prezența inspiratoare și sfințitoare a Duhului Sfânt. O astfel de teologie poartă în sine mugurii speranței nestrămutate, ai bucuriei luminoase și ai credinței mântuitoare care au izvorât din mormântul cel dătător de viață al lui Hristos Cel Răstignit și înviat.

Având o istorie care, deja, numără cincisprezece ani, considerăm că sunt binevenite câteva gânduri despre Simpozionul doctoranzilor, organizat de Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă din Iași, având ca parteneri co-organizatori Facultatea de Teologie Catolică a Universității „Karl Franzens” din Graz (Austria), Institutul Teologic „Sf. Ioan Damaschin” al Universității Balamand din Tripoli (Liban), Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Aristotel” din Salonic (Grecia) și Asociația Miron Barnovschi din Iași, simpozion care a apărut, a crescut, s-a făcut cunoscut și s-a validat ca activitate științifică de referință sub denumirea generică „Studia Theologica Doctoralia”. Cincisprezece ediții, urmate de

același număr de volume care adună la un loc mii de pagini, o diversitate tematică remarcabilă și nume de doctoranzi și profesori de teologie, îndrumători de doctorat, care, în prezent, alcătuiesc „Familia Doctoralia” și care, prin contribuțiile lor științifice așează seria aceasta de simpozioane pe poziții care ne onorează și ne îndatorează. Gândul pe care-l avem acum, la ceas aniversar și de bilanț, este cel de mulțumire adusă lui Dumnezeu și de recunoștință îndreptată către cei care, pe parcursul celor cincisprezece ani, au clădit identitatea, au creionat imaginea și au făcut auzit numele acestei activități. Nu ne propunem o evaluare a acesteia. Nu suntem noi cei care s-ar cuveni să facem aceasta și considerăm că nici nu a venit momentul. Dorim doar să evidențiem câteva aspecte care caracterizează „Studia Theologica Doctoralia” pe tot parcursul ei de creștere continuă, de la prima ediție până la cea de acum.

Mai întâi, notăm faptul că numărul celor interesați de această activitate și care au dorit să devină părtași ai ei a crescut semnificativ de la o ediție la alta, în prezent impunându-se o limitare a numărului de participanți și o selecție riguroasă a contribuțiilor științifice trimise spre publicare. În al doilea rând, reținem, cu multă bucurie, faptul că „Doctoralia” a devenit o activitate științifică internațională, în adevăratul sens al cuvântului. Internaționalizarea ei este întărită și intensificată de partenerii co-organizatori, menționați mai sus, și de o participare, mereu lărgită, a doctoranzilor și profesorilor coordonatori de doctorat din centre universitare europene, și nu numai. În al treilea rând, menționăm nivelul științific a referatelor prezentate în cadrul simpozionului și al textelor publicate care au condus la indexarea ultimului volum, al paisprezecelea, în baze de date științifice cu recunoaștere internațională.

Pentru toate, mulțumim cu recunoștință, organizatorilor și co-organizatorilor, Înaltpresfințitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și Sectorului Învățământ al Centrului Eparhial Iași, Editurii Doxologia, stareților și obștilor mănăstirești (Neamț, Putna, Trei Ierarhi și Cetățuia) care ne sprijină material și spiritual în activitatea noastră, Societății Comerciale BOHEMIA SRL din Iași, reprezentată de Domnul Director General Emil-Teofil Bălțeanu și altor susținători care, discret, constant și consistent au făcut posibilă organizarea a cincisprezece ediții ale „Doctoraliei”.

Volumul al XV-lea adună o parte din referatele susținute în cadrul Simpozionului Internațional „Studia Theologica Doctoralia”, ediția cu același număr. Îl recomandăm și îl încredințăm cititorilor ca pe o ofrandă rodită din trudă multă și dragoste jertfelnică și dezinteresată.

Prof. Univ. Dr. Pr. Viorel Sava
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași